

23.10.2015

Tiina Saukkonen

luonnonhoidon suunnitteluvastaava metsänhoitaja

Helsingin kaupunki Rakennusvirasto

Maastopyöräpolku Helsingin Keskuspuistoon

Keskuspuisto on Helsingin tärkein ja suosituin ulkoilualue. Siellä ulkoillaan omatoimisesti ympäri-vuotisesti ja sinne tehdään noin 2 miljoonaa ulkoilukäyntiä vuosittain. Helsingin liikuntavirasto vastaa Keskuspuiston ulkoilureittien ylläpidosta ja ulkoilu- ja liikuntapalvelujen järjestämisestä. Rakennusvirasto vastaa Keskuspuiston luonnonhoidosta eli metsien, niittyjen ja maisemapeltojen hoidosta. Keskuspuistossa on ulkoilureittejä 100 km, joista osa on talvisin latuina ja osa aurattuina ulkoiluteinä. Valaistuja ulkoiluteitä on Laaksosta Pirkkolan ja Paloheinän kautta Pitkäkoskelle. Keskuspuisto alkaa Laakson ratsastuskentältä ja jatkuu 10 kilometriä pohjoiseen Vantaanjokeen saakka. Keskuspuiston kautta voi kävellä tai pyöräillä moniin kaupunginosiin. Keskuspuiston ulkoilureitit muodostavat myös tärkeän työmatkapyöräilyverkon.

Ulkoilukäytön jäljet kertovat Keskuspuiston suosiosta

Ulkoilu metsäisessä ympäristössä tarjoaa virkistävän ja arjen stressistä palauttavan ympäristön, jolla on tärkeä merkitys terveyden ja hyvinvoinnin ylläpitäjänä. Runsas ulkoilukäyttö näkyy Keskuspuiston luonnossa monin paikoin maaston kuluneisuutena. Ulkoilureittien ulkopuolelle on muodostunut useille metsäalueille tiheä polkuverkosto. Nämä jäljet kertovat Keskuspuiston suosiosta ja sen tärkeydestä kaupunkilaisten ulkoilu- ja liikuntaympäristönä. Kuluneisuutta ei tämän takia tule arvioida ongelmana – vaan päinvastoin: Se kuvaa Keskuspuiston suosiota ja merkitystä helsinkiläisille.

Keskuspuiston runsas ulkoilukäyttö kuluttaa metsien pintakasvillisuutta. Tämä näkyy maastossa polku-urina ja paikoin leveämpinäkin paljaaksi kuluneina alueina. Metsäkasvillisuus sopeutuu kulumukseen ja kasvilajisto muuntuu kulumista kestävämmäksi mustikkatyypin metsissä. Herkästi kuluvat kasvilajit kuten kanerva korvautuu heinälajistolla kuivemmilla kasvupaikoilla. Kallioalueiden poronjäkälat eivät kestä kulumista vaan korvautuvat sammalilla tai katoavat kokonaan. Paljaaksi kulunut kallioalue on kuitenkin hyvää ja toimivaa ulkoilualuetta.

Kallioalueet ovat hyvää ulkoilualuetta kuluneinkin

Maaston lievä kuluminen ja polkujen muodostuminen on luonnollinen ilmiö ulkoilualueilla, eikä se vähennä alueiden virkistyskäyttöarvoa. Haitallista kuluneisuudesta tulee silloin jos ulkoilukäyttö ohjautuu herkille kasvupaikoille kuten lehtoihin tai kosteikkoihin. Näiden kasvillisuus ei kulumista kestä tai muunnu kestävämmiksi lajeiksi vaan maaperä paljastuu ja muuttuu kosteaksi mudaksi. Näillä kuluneisuuden kannalta ongelmallisilla kohteilla tulee kulumista kanavoida pois alueelta, että kasvillisuus pystyisi palautumaan. Kuluneisuutta aiheuttaa kaikenlainen ulkoilukäyttö, kuten maastossa kävely ja juoksu sekä koirien ulkoiluttaminen ja maastopyöräily. Kosteissa maastonkohdissa maastopyöräily voi aiheuttaa jalankulkua voimakkaampaa kulutusta. Ulkoilukäytön ohjaaminen kuivempiin maastonkohtiin luonnon kestävyuden parantamiseksi on tärkeä osa Keskuspuiston luonnonhoitoa.

Ulkoilu- ja virkistysarvot ovat tärkeitä Keskuspuiston suunnittelussa

Keskuspuistoon laaditaan syksyn 2015 aikana luonnonhoidon yleissuunnitelmaa vuosiksi 2016-2025. Suunnittelusta Helsingin kaupungin rakennusvirastossa vastaa luonnonhoidon suunnitteluvastava metsänhoitaja Tiina Saukkonen. Keskuspuiston luonnonhoidon yleissuunnitelma ohjaa metsien, niittyjen ja maisemapeltojen hoitoa. Suunnitelman tavoitteena on kehittää Keskuspuistoa luonnoltaan monimuotoisena, maisemiltaan kauniina, viihtyisenä, kestäväenä ja turvallisena ulkoilu- ja virkistysalueena. Ulkoilumetsien elinvoimaisuutta ylläpidetään ja metsien säilymistä myös tulevaisuudessa ulkoilu- ja virkistyskäyttöä kestävinä parannetaan. Suunnitelmaluonnokseen voi tutustua Helsingin nettisivuilla [Keskuspuiston luonnonhoidon yleissuunnitelma](#).

Keskuspuiston luonnonhoidon yleissuunnitelma sisältää esityksen suunnittelutarpeesta Helsingin kaupungin liikuntavirastolle laatia Keskuspuistoon ulkoilureittien kehittämissuunnitelma, joka sisältäisi opastus- ja viitoitus suunnitelman sekä maastopyöräpolun suunnittelun. Maastopyöräpolku sijoituisi luonnossa jo oleville poluille.

Maastopyöräharrastajien järjestö Mountain Bike Club Finland ry on tuonut esiin halukkuutensa osallistua maastopyöräpolun suunnitteluun. Maastopyöräpolku vähentäisi ja ehkäisisi paikoin voimakastakin maaston kuluneisuutta ja ennaltaehkäisisi ristiriitoja muiden Keskuspuiston ulkoilijoiden kanssa. Se olisi aloitteleville maastopyöräilyn harrastajille mainio tapa tutustua lajiin ilman eksymisen pelkoa ja luontoystävällisesti. Maastopyöräpolun suunnittelussa tulee ottaa huomioon sen ylläpitoon ja turvalliseen käyttöön liittyvät vastuukysymykset kaupungin ulkoilualueella.

Kosteiden ja rehevien metsien heikosti kantava maasto on kulumisarkaa ja kuluneisuus laajenee kun märkiä kohtia aletaan kiertää.

Hyvän pohjan maastopyöräpolulle tarjoavat kuivempien ja kantavampien kasvupaikkojen metsät, joissa polku-ura pysyy kapeana.

Hyvää lähtötietoa maastopyöräpolun suunnitteluun saadaan Keskuspuiston luonnonhoidon yleissuunnitelman lisäksi Helsingin yliopistossa valmisteilla olevasta Keskuspuiston ulkoilukäyttötutkimuksesta. Tutkimustietoa kerätään vuoden 2015 ajan kävelystä, juoksusta, pyöräilystä ja maastopyöräilystä internetissä olevalla kyselyllä, jossa ulkoilijat voivat tallentaa kulkemiaan reittejä ja vastata kyselyyn sivulla [MyDynamicForest - Etusivu](#). Tutkimuksesta vastaa Helsingin yliopistossa tutkija Silviya Bancheva.

Maastopyöräilyn ohjaamisen tarpeisiin tutustuttiin harrastajien kanssa. Samalla pohdittiin kestäviä ja lajinomaisia keinoja välttää ei-toivottujen mutalikkojen syntymistä. Kuvassa vasemmalta Niko Ronkainen, Mikko Vastaranta, Tiina Riikonen, Tiina Saukkonen, Kimmo Raineva ja Mikko Peltonen.